

**QUICKSCAN WNB
KINDCENTRUM
KROPSWOLDE**

ATKB

| buro bakker

QUICKSCAN WNB KINDCENTRUM KROPSWOLDE

Kenmerk: 20220301
Versie: 2
Datum: 3-05-2022

Auteur: [REDACTED]
Projectleider: [REDACTED]
Veldwerk: [REDACTED]
Kwaliteitscontrole: [REDACTED]
Opdrachtgever: Gemeente Midden-Groningen

Contactpersoon: [REDACTED]

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

ATKB ASSEN
STATIONSSTRAAT 29C
9401 KW ASSEN

ATKB MIDDELHARNIS
PRINS BERNHARDLAAN 147
3241 TA MIDDELHARNIS

ATKB WAARDENBURG
KOEWEISTRAAT 7
4181 CD WAARDENBURG

ATKB ZOETERMEER
LOUIS BRAILLELAAN 100
2719 EK ZOETERMEER

KVK 27 1771 40
BTW NL 8076 36 757B01
IBAN NL53 RABO 0160177529

INHOUD

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Wettelijk kader	2
1.3	Onderzoeksmethode	2
1.4	Ligging en beschrijving plangebied	2
1.5	Planbeschrijving	3
2	Resultaten en effecten	6
2.1	Vogelrichtlijnsoorten	6
2.2	Habitatrichtlijnsoorten	7
2.3	Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten	10
3	Conclusie	12
3.1	Conclusie beschermde soorten	12
3.2	Benodigde vervolgstappen	12
4	Literatuur en bronnen	13

I INLEIDING

I.1 AANLEIDING EN DOEL

Gemeente Midden-Groningen is van plan om een kindcentrum te gaan realiseren in Kropswolde, tegenover de Woldweg 157 (figuur 1). Voor de ontwikkeling is een bestemmingsplanwijziging nodig.

Figuur 1 De ligging van het plangebied in Kropswolde.

Om te bepalen of de voorgenomen plannen (mogelijk) leiden tot een negatieve effecten op beschermde soorten, is een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd.

Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna zijn aanwezig of kunnen in het plangebied en omgeving voorkomen?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Is er kans op overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?
- Indien overtreding niet volledig te vermijden is, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

I.2 WETTELIJK KADER

Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet opgegaan in één nieuwe wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming betreft het onderdeel soorten, voorheen de Flora- en faunawet. Met deze quickscan vindt de toetsing aan het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming plaats.

In de Wet natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

1. Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1 - 3.4)
2. Habitatrichtlijnsoorten en soorten genoemd in de Verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5 - 3.9)
3. Andere soorten (artikel 3.10 - 3.11; bijlage onderdeel A en B)

De lijst 'jaarrond beschermde nesten' die onder de Flora- en faunawet is opgesteld, is ook onder de Wnb geldig. Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, de zorgplicht (artikel 1.11) voor alle in het wild levende dieren.

Voor dit project is de provincie Groningen het bevoegd gezag voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en voor het verlenen van een eventuele ontheffing. De provincie Groningen heeft voor de implementatie van de Wet natuurbescherming een verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de lijst met vrijgestelde soorten te vinden.

I.3 ONDERZOEKSMETHODE

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk te weten welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, geraadpleegd maart 2022) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4).

Veldonderzoek

Op 31 maart 2022 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog van Buro Bakker | ATKB. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten genoteerd. De poelen en sloten zijn beoordeeld op geschiktheid als voorplantingswateren voor amfibieën. Het bos en struweel is geïnventariseerd op geschiktheid voor grondgebonden zoogdieren en vogels.

I.4 LIGGING EN BESCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied betreft een perceel gelegen in gemeente Midden-Groningen (zie figuur 2). Het perceel heeft verschillende functies; recreatie, kleinschalige landbouw en natuur. Het plangebied ligt tussen Meerwijck en Kropswolde in. Ten oosten van het plangebied loopt de Woldweg (N386) en ten zuiden de

toegangsweg naar Meerwijck en de Meerweg. Grenzend aan het noorden is een basisschool met buitenspeelplaatsen en sportveldjes.

Figuur 2 De ligging van het plangebied in Kropswolde Bron: Google Earth Pro.

I.4.1 NATURA 2000-GBIEDEN

Het plangebied ligt op 500 meter afstand van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Door de nabijheid van het natura 2000-gebied is ook een verkenning van mogelijke effecten op het Natura 2000-gebied nodig. Hierdoor zijn een voortoets en een AERIUS-berekening benodigd. Deze zijn geen onderdeel van deze quickscan.

I.5 PLANBESCHRIJVING

Het idee is om in het plangebied een kindcentrum te bouwen. Deze zal zo worden ingericht dat de groenstructuren zoveel mogelijk worden behouden. De groenstructuren zijn aanwezig als brede singels met graslandjes (zie foto 1). Dit bestaat uit een jong bos met onder andere berk, wilg en meidoorn (zie foto 2). Op verschillende plekken bestaat de ondergroei uit goed ontwikkelde bramenstruweel (zie foto 2 en 4). Midden in het bosje liggen twee vijvers, welke compleet overschaduwd en met kroos bedekt zijn (zie foto 3).

Foto 1 Impressie van de agrarische perceeltjes en de singels.

Foto 2 Impressie van het bosje en bramen struweel.

Foto 3 Impressie van één van de vijvers en oeverbegroeiing in het bosje.

Foto 4 *Impressie van de bosrand aan de westzijde van het plangebied.*

2 RESULTATEN EN EFFECTEN

Dit hoofdstuk beschrijft het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna. Per beschermingsregime zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in Vogelrichtlijnsoorten (paragraaf 2.1), Habitatrichtlijnsoorten (paragraaf 2.2) en nationaal beschermde soorten (paragraaf 2.3).

2.1 VOGELRICHTLIJNSOORTEN

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde nesten

Een aantal vogelsoorten hebben nesten die het gehele jaar beschermd zijn omdat ze altijd gebruik maken van hun nest (broeden, schuilen, slapen), elk jaar terugkeren naar dezelfde plek, honkvast zijn of in kolonieverband broeden. Hierdoor hebben de nesten een jaarrond beschermde status. Een groot deel van de vogels met jaarrond beschermde nesten betreft roofvogels en uilen, maar ook vogels die gebruik maken van woningen om in te broeden (huismus/gierzwaluw).

Uit bronnenonderzoek blijkt dat de ooievaar en huismus in de omgeving van het plangebied voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn er huismussen waargenomen bij het adres Woldweg 153, waar de dieren tot broeden zouden kunnen komen. Huismussen zijn sterk afhankelijk van bebouwing, wat niet aanwezig is in het plangebied. De huismussen kunnen de singels in het plangebied wel gebruiken om te foerageren of te schuilen.

Er is geen nest van ooievaars in het plangebied aangetroffen. Ook ontbreken er nesten in het jonge bos die eventueel gebruikt kunnen worden door soorten als buizerd of ransuil.

Categorie 5

Categorie 5 vogels zijn vogelsoorten die flexibeler zijn dan vogels met jaarrond beschermde nesten. Ze genieten bescherming wanneer zwaarwegende ecologische redenen dit benodigen vinden.

Uit bronnenonderzoek blijkt dat de ijsvogel in het plangebied is waargenomen. De ijsvogel is tijdens het veldbezoek ook waargenomen langs de westelijke grens van het plangebied. De sloot die daar loopt lijkt geschikt als foerageergebied voor ijsvogels. Er zijn tijdens het veldbezoek geen geschikte nestplekken voor ijsvogels aangetroffen.

Overige broedvogels

Het bosje, de singels en het aanwezige struweel zijn zeer geschikt als broedbiotoop voor verschillende algemene broedvogels. Tijdens het veldwerk zijn de volgende broedvogels zingend aangetroffen; merel, roodborst, tijtjaf, winterkoning en zanglijster. Deze hebben allemaal een territorium in het plangebied.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde nesten

Vanwege de afwezigheid van geschikte broedplekken voor de huismus en buizerd, zijn negatieve effecten voor vogels met jaarrond beschermde nesten uitgesloten. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

Categorie 5

Door het ontbreken van geschikt nestplaatsen voor ijsvogels zijn negatieve effecten voor deze soort uitgesloten. Er is dan ook geen nader onderzoek nodig.

Overige broedvogels

(Opzettelijke) verstoring van Vogelrichtlijnsoorten is alleen toegestaan als er geen wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. We adviseren om het broedseizoen te ontzien. Vanwege de aanwezigheid van broedvogels zoals de merel loopt het broedseizoen van begin maart tot begin september.

2.2 HABITATRICHTLIJNSOORTEN

2.2.1 PLANTEN

Aanwezige soorten

Er zijn vier planten beschermd onder de Habitatrichtlijn, te weten: drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm en zomerschroeforchis. Deze soorten komen alleen in zeer specifieke milieus voor en zijn afhankelijk van kalkrijke, voedselarme en vochtige tot natte omstandigheden met kwelinvloed.

De beschermde plantensoorten van de Habitatrichtlijn eisen voedselarme en extensief beheerde omstandigheden. Het terrein wordt echter regelmatig kort gemaaid waardoor delen van het terrein verruigd zijn met gewone braam. Daarom is het plangebied ongeschikt voor planten van de Habitatrichtlijn.

Ook zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend binnen het plangebied en omgeving. Het is dus uitgesloten dat beschermde planten van de Habitatrichtlijn voorkomen in het plangebied.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zijn negatieve effecten uitgesloten. Daarom zijn vervolgstappen voor beschermde flora niet aan de orde.

2.2.2 VLEERMUIZEN

Aanwezige beschermde soorten

Uit bronnenonderzoek blijkt dat vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied voorkomen.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in bomen en/of gebouwen. Ze hebben vaak maar een kier van 1,5 cm nodig om naar binnen te kruipen. Deze verblijfplaatsen zijn het gehele jaar rond beschermd, ook als de dieren gedurende een deel van het jaar op andere plekken verblijven.

In het plangebied zijn bomen met geschikte holtes afwezig. Daardoor ontbreken verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten. In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Daardoor ontbreken verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuissoorten.

Essentiële vliegroutes

Essentiële vliegroutes, die verblijfplaatsen en foerageergebied verbinden, bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. Deze lijnvormige structuren zijn veelvuldig aanwezig in het plangebied (figuur 3). De boomsingels, bosranden en de watergang aan de westzijde van het plangebied zijn potentieel geschikt als vliegroute voor verschillende vleermuis soorten.

Figuur 3 Potentiële vliegroutes langs en in het plangebied aangegeven met gele pijlen. Het plangebied is aangegeven met een rood kader. Bron:

Essentieel foerageergebied

Binnen het plangebied ontbreekt belangrijk onmisbaar foerageergebied. Enkele luwe plekken in het plangebied zijn aanwezig en kunnen gebruikt worden als foerageerplek. Er zijn meerdere soortgelijke foerageerplekken aanwezig buiten het plangebied (zie figuur 4). Vleermuizen maken verder gebruik van groenelementen in het landelijk gebied zoals tuinen, bomenrijen, luwte van gebouwen en parken, die in de omgeving in ruime mate voorhanden zijn. Het plangebied maakt dus deel uit van een veel groter gebied waarin geschikt foerageergebied in ruime mate aanwezig is. Essentieel en onmisbaar foerageergebied is daarom niet aanwezig in het plangebied.

Figuur 4 Voorbeelden van geschikt foerageergebied in en rond het plangebied, aangegeven met groene ovalen. Het plangebied is aangegeven met een rood kader. Bron:

Effecten en vervolg

In het plangebied zijn geen mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Ook ontbreekt er essentieel foerageergebied. Met het behoud van de singels en groenstructuren zijn negatieve effecten voor mogelijke vliegroutes van vleermuizen uitgesloten. Mochten de plannen zo zijn dat de singels en/of groenstructuren worden verwijderd, dan dient nader onderzoek gedaan te worden of vleermuizen gebruik maken van de groenstructuren als vliegroute.

2.2.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Aanwezige beschermde soorten

Het Zuidlaardermeergebied staat erom bekend een goed gebied te zijn voor verschillende grondgebonden zoogdieren. Uit bronnenonderzoek komt naar voren dat de otter en bever in het gebied aanwezig zijn. De bever en de otter worden ook aan de randen van Meerwijck waargenomen.

Bever

Van de bever zijn waarnemingen bekend in het gebied Kropswolderbuitenpolder, wat ten noorden van het plangebied ligt. Tijdens het veldbezoek is nadrukkelijk gelet op vraatsporen en burchten van bevers. Er zijn geen vraatsporen of burchten aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving van het plangebied. Het plangebied ligt naast bebouwing en wordt veel gebruikt als recreatie, zoals het uitlaten van honden.

Ook wordt een deel gebruikt als agrarisch grasland. Al deze functies maken het plangebied ongeschikt als leefgebied voor de bever.

Otter

Van de otter zijn sporen gevonden in Meerwijck. Het Zuidlaardermeergebied is ideaal habitat voor de otter met veel water en een dichte vegetatiestructuur waar ze verblijfplaatsen kunnen maken. In het plangebied mist deze dekking en grotere wateroppervlakken. De structuur van de oevers en de vegetatie is niet geschikt voor verblijfplaatsen van otters.

Effecten en vervolg

De aanwezigheid van bevers en otters is uitgesloten in het plangebied. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.2.4 REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Aanwezige beschermde soorten

Uit bronnenonderzoek komt naar voren dat in het noorden op 1,5 km afstand heikikkers voorkomen. In het plangebied zijn twee poeltjes aanwezig. Deze zijn ongeschikt voor heikikkers om als voortplantingswater te dienen. De twee poeltjes worden overgroeid door meerdere bomen waardoor er teveel schaduw op de poelen staat. Daarbij is er veel bladval in de poelen en is het water zuurstofarm. De aanwezigheid van (beschermde) reptielen en amfibieën kan op voorhand worden uitgesloten.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden in het plangebied, zijn effecten op reptielen en amfibieën uitgesloten. Vervolgstappen voor reptielen en amfibieën zijn niet aan de orde.

2.2.5 VISSSEN, INSECTEN EN ONGEWERVELDEN

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van vissen, insecten en ongewervelden is uit te sluiten. Dit omdat omstandigheden zoals aanwezigheid van geschikt water, geschikte vegetatie, vennetjes e.d. ontbreken binnen het plangebied. Ook ontbreken waarnemingen in de NDFF (maart 2022).

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden voor beschermde insecten en ongewervelden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.3 NATIONAAL (ANDERE) BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied en omgeving is in beperkte mate geschikt habitat aanwezig voor een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Op basis van verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van bunzing, hermelijn en wezel in het plangebied niet uit te sluiten. Enkele muizensoorten of andere kleine zoogdieren kunnen gebruik maken van het plangebied. Uit de omgeving (8 km) zijn waarnemingen bekend van grote bosmuis (NDFF 2022).

Voor nationaal beschermde reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden en planten ontbreekt geschikt habitat.

Bunzing

De bunzing is een soort met een zeer lage trefkans en een groot territorium (8 ha tot 1000 ha). Toch zijn enkele waarnemingen in de ruime omgeving (10 km) van het plangebied bekend (NDFF 2022). Het braamstruweel in het plangebied biedt voldoende rust en mogelijkheid voor nestplaatsen van de bunzing. Daardoor is de bunzing niet uit te sluiten in het plangebied.

Hermelijn

Van de hermelijn zijn waarnemingen ten noorden van het plangebied bekend (NDFF 2022). De braamstruwelen in het plangebied vormen voldoende rust en schuilmogelijkheid voor hermelijn. Het is niet uit te sluiten dat hermelijn in het plangebied voorkomt.

Das

Er zijn enkele waarnemingen van dassen in ten noorden van Meerwijck (NDFF 2022). Het is niet uitgesloten dat dassen het plangebied als foerageergebied gebruiken. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen gevonden van dassen, wat erop duidt dat het plangebied niet regelmatig wordt bezocht en geen deel uitmaakt van primair leefgebied voor dassen.

Grote bosmuis

Sinds enkele jaren is de grote bosmuis sterk in verspreiding uitgebreid. Ook in het plangebied zou deze soort voor kunnen komen omdat de braamstruwelen en de vegetatieovergangen naar struweel een geschikt leefgebied vormen voor grote bosmuis. Het is dus niet uitgesloten dat de grote bosmuis in het plangebied voorkomt.

Waterspitsmuis

Een soort als de waterspitsmuis heeft een sterke voorkeur voor oevers met een kruidenrijke vegetatie. Vanwege het regelmatig maaien van de oevers zijn dergelijke vegetaties niet aanwezig. Zodoende is het plangebied ongeschikt voor de waterspitsmuis.

Effecten en vervolg

Voor bunzing, hermelijn, das, grote bosmuis en waterspitsmuis geldt geen vrijstelling. Verstoring van deze soorten is toegestaan, vernietiging van vaste verblijfplaatsen niet. Op basis van de quickscan kunnen verblijfplaatsen van de das en waterspitsmuis worden uitgesloten. Van de soorten bunzing, hermelijn en grote bosmuis kunnen op basis van de quickscan verblijfplaatsen niet worden uitgesloten.

Voor de bunzing, hermelijn en grote bosmuis is nader onderzoek nodig.

Voor de overige aanwezige nationaal beschermde soorten geldt conform de verordening natuurbescherming provincie Groningen, een algehele vrijstelling. Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten de zorgplicht van kracht (Wet natuurbescherming artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

3 CONCLUSIE

3.1 CONCLUSIE BESCHERMDE SOORTEN

Op basis van de quickscan zijn met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde flora en fauna de volgende conclusies te trekken:

- In en rond het plangebied is geen geschikt broedbiotoop voor vogels met jaarrond beschermde nestenaanwezig;
- In en rond het plangebied is geschikt broedbiotoop voor vogels zoals merel, roodborst en tjiftjaf aanwezig;
- Met de komst van een kindcentrum zijn negatieve effecten voor de nationaal beschermde bunzing, hermelijn en grote bosmuis niet uit te sluiten.
- In en rond het plangebied komen verder een aantal andere nationaal beschermde soorten voor, namelijk, huisspitsmuis en enkele muizensoorten. Voor deze andere soorten geldt dat ze allemaal zijn opgenomen in bijlage 5 van de provinciale verordening, zodat voor deze soorten een vrijstelling geldt. De algemene zorgplicht is wel van kracht.

Indien andere werkzaamheden dan die zijn genoemd in Hoofdstuk 1.5 gaan plaatsvinden, dienen ook deze ingrepen getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. De conclusies kunnen dan afwijken van de bovenstaande conclusies.

3.2 BENODIGDE VERVOLGSTAPPEN

Vóórdat de werkzaamheden kunnen plaatsvinden is een nader onderzoek nodig naar de volgende soorten:

Bunzing en Hermelijn: Uitvoering in de periode maart t/m augustus. Minimaal 6 weken 2x struikrover en 2 marterboxen. Struikrovers zijn cameravallen speciaal ontworpen voor onderzoek naar marters en werkt met lokmiddelen. De marterboxen zijn speciale kasten die marters kunnen gebruiken als verblijfplaats, de marterbox is ook voorzien van een camera.

Grote bosmuis: Uitvoering in de periode oktober/november. Hierbij worden inloopvallen gebruikt met lokvoer. Het onderzoek bestaat ongeveer zes vangdagen waarbij in de ochtend en avond de vallen worden gecontroleerd en weer op scherp gezet.

Uit het nader onderzoek zal blijken of een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig is en of er maatregelen getroffen moeten worden. De behandeltermijn van een ontheffing bij de Provincie Groningen duurt minimaal 13 weken, ook zijn er kosten aan de ontheffingsaanvraag verbonden

Om negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op de mogelijk aanwezige broedvogels te voorkomen, dient te worden gewerkt buiten het broedseizoen (buiten de periode begin maart t/m begin september).

Voor nationaal beschermde soorten geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. Dit kan door het rooien van de struiken in één richting uit te voeren, zodat eventuele grondgebonden zoogdieren zelfstandig het gebied kunnen verlaten.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

- BIJ12-2017-004 Kennisdocument Gewone dwergvleermuis.
- BIJ12-2017-016 Kennisdocument Rosse vleermuis.
- BIJ12-2017-018 Kennisdocument Ruige dwergvleermuis.
- Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd maart 2022.
- Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdiervereniging 2017.

- **Websites**

- www.zoogdiervereniging.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl/planten
- www.ravon.nl

